

2012-2013 telének időjárása

Az idei tél a csapadékviszonyok tekintetében kiemelkedő: az elmúlt 112 év 4. legcsapadékosabb telét jegyeztük. A szokásosnál hidegebb december és enyhébb január-februári időszak egy átlagnál melegebb telet eredményezett.

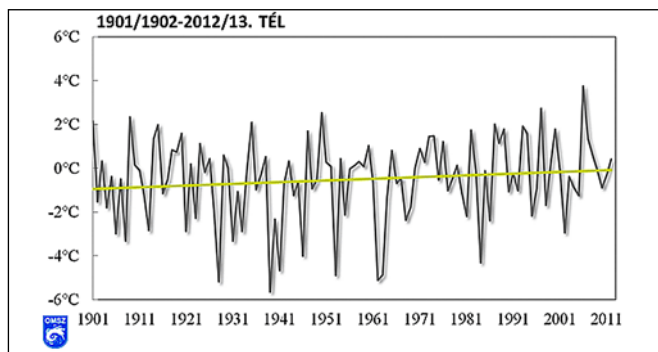
Hőmérséklet

Az idei téli hónapok középhőmérsékletének területi eloszlását tekintve É-D irányú növekedés látható: míg az É-i (ÉK-i) területeken 0 és -3°C között alakult a középhőmérséklet, az ország legnagyobb területén 0 és +1°C közötti, délen pedig az 1°C-ot is meghaladó értékeket jegyeztünk. Állomásaink közül évszakos átlagban a legmelegebb Szeged belterületén volt (1,9°C), a leghidegebb pedig Kékestetőn (-3,6°C).

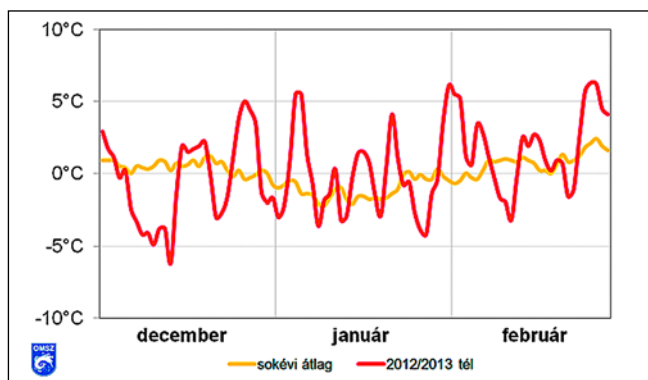
Az idei téli középhőmérséklet és az átlagos viszonyok közötti eltérés térképén ÉNy-DK irányú elrendeződés figyelhető meg: míg É-on (ÉNy-on) jórészt 0-0,5°C-kal hűvösebb volt a megszokottnál, a DK-i országrészben 0,5-1°C-kal melegebb volt a normálnál. Pátyod, Békéscsaba, Előszállás és Szeged környékén a szokásosnál több mint 1°C-kal melegebb havi középhőmérsékleteket regisztráltunk.

A téli hónapok sorát a december átlag alatti hőmérséklettel kezdte, majd a január és a február országos átlagban melegebbnek bizonyult a megszokottnál. A három hónap eredményeként a teljes téli időszak 0,4°C-kal melegebb volt az 1971-2000 közötti normálnál.

A küszöbnapok száma átlag körüli eredményekről számol be a hőmérsékleti viszonyok tekintetében: fagyos nappól 64-et regisztráltunk (a normál 65), téli nappól pedig 21-et (a normál 23). Mindössze a zord napok számában látható nagyobb eltérés, mely a melegebb viszonyokat támasztja alá: 3-at jegyeztünk az idei tél során, a megszokott 8-cal szemben.

1. ábra. Az országos téli középhőmérsékletek 1901 és 2012 között (interpolált adatok alapján)

2. ábra. A 2013-as tél napi középhőmérsékleteinek eltérése a sokévi (1971-2000-es) átlagtól (°C)

A téli középhőmérsékletek 1901-ig visszanyúló idősorát tekintve az illesztett trendvonal egy igen gyenge, melegedés irányába mutató tendenciát jelöl (1. ábra).

Az idei tél a melegebb telek között foglal helyet, de nem képvisel kiugró értéket.

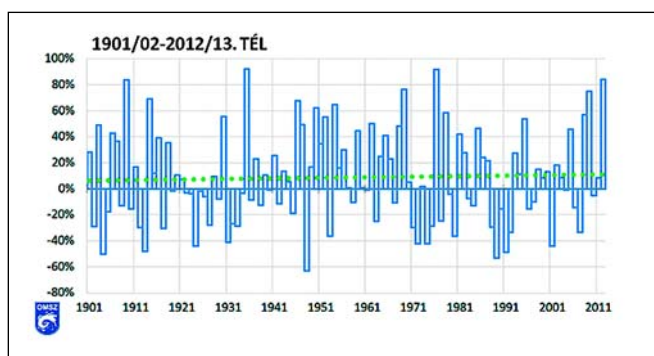
Míg a december a hidegebb hónapok között kapott helyet (78.), a január és a február az átlagosnál enyhébbnek bizonyultak. Összességében az idei tél a sor első harmadában helyezkedik el, az idei volt a 33. legmelegebb tél hazánkban.

Csapadék

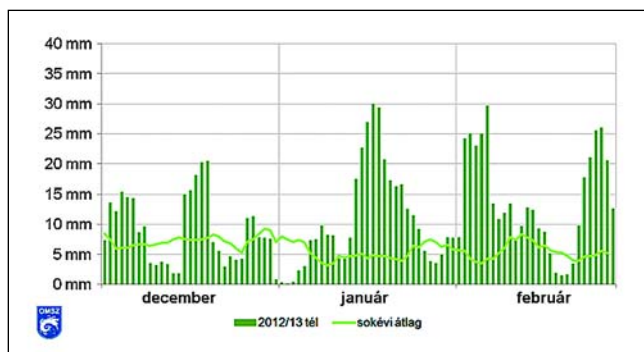
A Dunántúl bizonyult a legcsapadékosabbnak az idei télen: a DNY-i határon és a Balaton környékén nem volt ritka a 275-300 mm-es csapadék sem. Kelet felé haladva csökkenő tendencia látható. A legkevesebb csapadékot a DK-i területek kapták (150 mm alatt).

Az idei tél jóval csapadékosabb volt a megszokottnál, az ország túlnyomó részén a normál többszöröse, 150-200%-a hullott le. ÉNy-DK irányú anomália-csökkenés látható. A legnagyobb téli csapadékösszeget, 364 mm-t Nagybjom állomásunkról jelentették, mely az azon területen átlagosan le hulló mennyiség két és félszerese (273%). A mostani legkevesebb csapadékot, 97 mm-t Poroszlón jegyeztük, mely a normál 86%-a.

Minden téli hónapunkban több csapadék hullott a szokásosnál. A három hónap közül a februári csapadékösszeg a legmagasabb a normál 258%-ával, ezt követi a január 204%-kal, majd a december 120%-kal. Összességében a téli idő-

3. ábra. Az országos téli csapadékösszegek százalékos eltérése a sokéves (1971-2000-es) átlagtól 1901 és 2012 között (interpolált adatok alapján)

4. ábra. A 2013-as tél országos átlagban vett, 5 napos csapadékösszegei és a sokévi (1971-2000-es) átlag (mm) - az adott dátumhoz tartozó érték az addig le hullott 5 napos összeget jelöli

szakban a megszokott csapadék-mennyiség 184%-a hullott le.

A küszöbnapok száma is a jóval csapadékosabb viszonyokat támasztja alá. Összesen 43 csapadékos napot regisztráltunk a téli időszakban az átlagos 28 helyett, havas napból pedig 26-ot jegyeztünk (a normál 17). Ezekon felül 1 hófúvásos napot, 31 hótakarós napot és 2 ónosos napot is számoltunk.

A 3. ábra grafikonján az idei téli csapadékösszeg a legmagasabb értékek között helyezkedik el.

Az elmúlt 112 év teleinek éves csapadékösszegéhez illesztett exponenciális trend enyhe emelkedést mutat.

Az átlagot jócskán meghaladó csapadékösszegek az elmúlt 112 év viszonylatában is kiemelkedőnek bizonyultak. A december a sor közepénél valamelyest előrébb, a csapadékosabb hónapok között foglal helyet, kiemelkedő azonban a januári és a februári csapa-

dékösszeg: a január a 6., a február pedig a 4. legcsapadékosabb volt. Az idei tél összességében a 4. legcsapadékosabb tél 1901 óta.

A talaj szempontjából az országos átlagban vett, 5 napos csapadékösszegeknek van jelentősége, melyet a 4. ábra szemléltet.

5 jelentős csapadékhullám figyelhető meg. December elején (december 2-6.) és közepén (december 16-19.) jelentkezett az első két csapadéktöbbség, a legjelentősebb csapadékhullámokat azonban januárban és februárban jegyeztük (január 14-24., február 2-10. és február 23-28.). A legnagyobb 5 napos összeg január 17-éig esett le (29,9 mm), melyet a február 6-áig lehullott 29,6 mm követ. Február végére az országban többfelé árvízvédelmi készültséget rendeltek el.

Az évszak során több rekord is megdőlt. Új rekordot jegyeztünk a középhőmérséklet sokéves napi maximumára

december 26-án, Mázán (11,9°C), valamint a maximális szélleőkés sokéves napi maximumára december 28-án, Kabhegyen (32,9 m/s). A napfénytartam napi maximuma több alkalommal is megdőlt, Szegeden december 13-án (8 óra), december 30-án (8,2 óra) és január 7-én (8,3 óra), valamint Miskolc Avason december 29-én (8,6 óra) és február 28-án (10,9 óra). A csapadék sokéves napi maximumára először január 13-án jegyeztünk új rekordot Bánokszentgyörgyön (32,5 mm), majd február 2-án Kemecsen (48,7 mm) és február 25-én is Lenti állomásunkon (36,0 mm). A hótakaró növekedésének sokéves napi maximuma Csörnyeföldön (január 14., 33 cm), Hegymagason (január 15., 36 cm), Martotabödögén (január 17., 35 cm) és Zalaváron dőlt meg (február 23., 30 cm).

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat/met.hu

Agrárklíma konferencia Sopronban

2013. április 9-én tartották Sopronban az elmúlt év novemberében indult „AGRÁRKLÍMA: az előrevetített klímaváltozás hatáselemzése és az alkalmazkodás lehetőségei az erdészeti és agrárszférában” című kutatási program nyitókonferenciáját. A rendezvény fókuszában az időjárásfüggő agrárágazatokban jelentkező előrevetíthető klímaváltozás hatáselemzése és az alkalmazkodás lehetőségei álltak.

A TÁMOP program által majd 900 millió forintból megvalósuló gyakorlati kutatás célja egy térinformatika alapú döntéstámogató rendszer felállítása. A projekt konzorciális együttműködő partnerei: a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki és Mezőgazdasági és Élelmiszertudományi Karai, az Erdészeti Tudományos Intézet, és a Zala Megyei Kormányhivatal.

Hazánk felszínének több mint 75%-át foglalja el elsődlegesen klímfüggő, azaz nem öntözött mezőgazdasági terület (szántó, rét, erdő). E területeken az előrejelezhető klimatikus változások kihatnak az agrárium egészére, az erdők fajösszeté-

telére és hozamára, a károsítók, betegségek elterjedésére. Hatást fejtenek ki a vadállományra, a fajok sokféleségére és ezen keresztül az emberi társadalom életminőségére is. A tervezett térinformatikai rendszer modellezi az évszázad során várható változásokat, és egyúttal gyakorlati javaslatokat kínál a megfelelő módszerek alkalmazására és a károk megelőzésére.

A sajtótájékoztatón (*Isd. képünkön*) elhangzottak szerint a rendszer újszerű megközelítésben mindhárom klímfüggő agrárszektorra kiterjed, a nem megszokott léptékű, évszázadnyi időtávlatot átfogó elemzések felvázolásával. Foglalkozik a különböző agrár-földhasználatok egymás alternatívájaként való kezelésével (pl. szántó helyett erdő), és ennek gazdasági és társadalmi hatásaival. Az elemzések eredményei alapján a gazdálkodók a jövőben a saját területükre vetítve választathatják ki a konkrét információkat. A döntéstámogató rendszer modellezésének mintaterületét az ehhez megfelelő adottságokkal rendelkező Zala megyében jelölik ki.

Nagy László

